ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱՁՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

Մանկավարժություն և հոգեբանություն
ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ _Լ.Գ. Բաղդասարյան_ /Ա.Ա.Հ/

Արձանագրություն № _10_

«_27_» _նոյեմբեր_ 2023_ թ.

____________ՄՀ/բ-001 Մասնագիտության_____ներածություն________ ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ

Դասիչ, դասընթացի անվանում

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈԴԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն՝ _031301.00.6 Հոգեբանություն__________
/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝ **031301.01.6 _Հոգեբանություն_**
/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝ **_________բակալավր_____________**
/բակալավր, մագիստրատուրա/

Ամբիոն՝ **Մանկավարժություն և հոգեբանություն**
/ամբիոնի լրիվ անվանումը/

Ուսուցման ձևը՝ **հեռակա**
/առկա, հեռակա/

Կուրս/կիսամյակ հեռակա**1-ին կուրս, 1-ին կիսամյակ ____**

Դասախոս(ներ) ՝ ___**_Մարիաննա Մազմանյան_______**
/անուն, ազգանուն/

Էլ.հասցե__**marianna.mazmanyan@mail.ru**

Վանաձոր- 2023թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում…………………………………… 3
2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները……………………………………………… 3
3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները………………………………………………… 4
4. Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները ………………………………………… …
5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների ……………………………………………………… …
6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը ……………………………………………………… …
7. Ուսումնական աշխատանքները տեսակները ………………………………………… …
8. Դասավանդման մեթոդներ……………………………………………………………… …
9. Ուսումնառության մեթոդները………………………………………………………… …
10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը ……………………………………………………………………………… …
11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ…………………
12. Դասընթացիուսումնամեթոդականքարտ………………………………………… …
    12.1. Դասախոսություններիուսումնամեթոդականքարտ …
    12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ………………………………………………… …
    12.3. Լաբորատորաշխատանքներիուսումնամեթոդականքարտ………… ……………………………………………………………… …
    12.4. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ ……… …
13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում………………… …
14. Գնահատում…………………………………………………………………………… …
    14.1. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում……………………………………… …
    14.2. Հարցաշար………………………………………………………………………… …
    14.3. Գնահատմանչափանիշներ……………………………………………………… …
15. Դասընթացի համառոտ նկարագրիչ…………………………………………………… …

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում[1].

«Մասնագիտության ներածություն»դասընթացը կարևորվում է հոգեբանական գործունեության բնագավառումմասնագետներիպատրաստմանգործընթացում,ներառված է “Հոգեբանություն” կրթական ծրագրի ուսումնական պլանի «Ընդհանուր մասնագիտական» կրթամասում:

2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.

2.1. Դասընթացի նպատակն է

- Փոխանցել ուսանողներին հոգեբանական գործունեությանբովանդակության վերաբերյալ առաջնային գիտելիքներ;
- Նպաստել ուսանողի մասնագիտական ադապտացիային և մասնագիտական ինքնագիտակցության ձևավորմանը:

2.2. Դասընթացի խնդիրներն են

- Ուսանողներինծանոթացնելհոգեբանությանորպեսգիտությաննգործնական գործունեության առանձնահատկություններիհետ;
- Ուսումնասիրել հոգեբանների խնդիրները և գործառույթները աշխատանքային գործունեության տարբեր բնագավառներում;
- վերլուծելտեսաբան-հոգեբանիևգործնական հոգեբանիմասնագիտականկարևորորակները;
- ծանոթացնելհոգեբանականգործունեությանբարոյագիտականպահանջներիհետ:

3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները /դասընթացները/

«Մասնագիտության ներածություն»դասընթացին մասնակցելու կարևոր նախապայման է ուսանողների դպրոցական գիտելիքների (մասնավորապես կենսաբանություն, ֆիզիկա և հասարակագիտություն առարկաներից) և սեփական ուսումնական գործունեությունը կազմակերպելու հմտությունների առկայությունը:

---

4. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)ը[2]և /կամ կոմպետենցիաները.

«Մասնագիտության ներածություն» դասընթացիուսումնասիրմանարդյունքումուսանողի ակնկալվողվերջնարդյունքներնեն.

ԳԻՏԵԼԻՔ՝

- հոգեբանիմասնագիտականգործունեությանհիմնականուղղությունների, ոլորտների և տեսակների մասին;
- աշխատանքային գործունեության տարբեր բնագավառներում հոգեբանական ծառայությունների խնդիրների բովանդակության մասին:

ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆ՝

- կազմակերպել իր ուսումնական գործունեությունը ինչպես լսարանային պայմաններում,այնպես էլ ինքնուրույն ուսումնական և հետազոտական աշխատանքներում;
- հարաբերակցել սեփական անհատական հոգեբանական որակները հոգեբանի անձին ներկայացվող պայանջներին;
- համապատասխան համատեքստում ընկալել և մեկնաբանել նոր տեղեկատվությունը;
- որոշզիտականհարցերիվերաբերյալկատարելինքնուրույնեզրահանգումներ:

ՀՄՏՈՒԹՅՈՒՆ՝

Տիրապետի հոգեբանականգործունեությանէթիկականնորմերին:

5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների[3].

«Մասնագիտության ներածություն» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքներն և հմտությունները շրջանավարտը կարող է կիրառել հոգեբանի մասնագիտական գործունեության ընթացքում, գիտական լաբորատորիաներում աշխատելու, նաև ասպիրանտուրայում կրթությունը շարունակելու և հոգեբանության բնագավառում գիտական հետազոտություններ կատարելու

---

[3]Նշվում է, թե տվյալ դասընթացի յուրացման, ամփոփման արդյունքում ձեռքբերված գիտելիքները, հմտությունները և կարողությունները աշխատաշուկայի որ բնագավառներում և ոլորտներում կարող է շրջանավարտը կիրառել

նպատակով:

6. Դասընթացի ծավալը,ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ	Հեռակա ուսուցման համակարգ
Դասընթացիընդհանուրաշխատատարությունը(կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)	4 կրեդիտ/120 ժամ	

Աշխատանքիտեսակը	ժամաքանակ	ժամաքանակ
Դասախոսություն	8	
Գործնական աշխատանք	8	
Սեմինար պարապմունք		
Լաբորատորաշխատանք		
Ինքնուրույնաշխատանք	104	
Ընդամենը	120	
Ստուգման ձևը (ստուգարք/ընթացիկքննություն/հանրագումարայինքննություն)	քննություն	

7. <u>Ուսումնական աշխատանքների տեսակները</u>[4].

- **Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի ճանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն կատարած աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեզի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:

---

[4]Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

- **Գործնականաշխատանքների** ժամանակ ուսանողը կատարում է լսարանային աշխատանք՝ դասախոսի անմիջական ղեկավարման ներքո: Գործնական պարապմունքները անցկացվում են գործնական խնդիրների լուծման, առաջադրանքների իրականացման, թեստերի, իրավիճակային վերլուծությունների, գործարար խաղերի, խմբային աշխատանքների, տնային առաջադրանքների, ուղեղային գրոհների, ինտերակտիվ ուսուցման միջոցով՝ տեսական գիտելիքները կիրառելու, գործնական ունակությունների և հմտությունների ձեռքբերման և ամրապնդման նպատակով: Դասախոսն առաջադրում է գործնական պարապմունքների թեման, նպատակը, խնդիրները, այն հարցերը, որոնք պետք է լուծել գործնական պարապմունքի ընթացքում, գործնական պարապմունքի անցկացման մեթոդները և պատասխանում է ուսանողների տված հարցերին:
- **Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական ղեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական ղեկավարության:

  Ինքնուրույնաշխատանքիտեսակներնեն[5]՝

  - <u>Ռեֆերատ</u> – ուսանողներիինքնուրույնգրավոր, որտեղուսանողըշարադրում է որևէհարցիկամթեմայիէությունը՝ հենվելովգրականաղբյուրներիվրա (դասագրքեր, ձեռնարկներ և այլն):
  - <u>Աշխատանքայինտետր</u>– նախատեսված է ուսանողներիինքնու-րույնաշխատանքներիհամար և թույլ է տալիսգնահատելուսումնա-կաննյութիյուրացմանաստիճաննուսանողներիկողմից:
  - <u>Զեկույց</u>– որևէգիտականկամհետազոտականթեմայիշուրջկա-տարածեզրակացությունների, ստացածարդյունքներիներկայացումուսանողիկողմից:

8. **Դասավանդման մեթոդներն են**՝[6]հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում,*թեմատիկ սեմինար*, սեմինար-բանավեճ:

9. **Ուսումնառության մեթոդներն են**[7]՝ մտքերի քարտեզագրում, թիմային քննարկում:

---

[5]Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:
[6]Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:
[7]Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և թեմաների[8].

հ/հ	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստտեսակների				
		դասախոսություն	սեմինար պարապմունք	գործնական աշխատանք	լաբորատոր աշխատանք	ինքնուրույն աշխատանք
1.	“Հոգեբանություն” մասնագիտությանզարգացմանպատմությունը	2		2		
2.	Ժամանակակից hոգեբանությունը որպես մասնագիտական գործունեության ոլորտ	2		2		
3.	Հոգեբանիմասնագիտականզարգացումը	2		2		
4.	Հոգեբանությունըկրթության, առողջապահությանմեջ	2		2		
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		8		8		

11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ

հ/հ	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակությա
Պարտադիրգրականություն (ՊԳ)		
1.	1. Արզումանյան Ս. Հոգեբանություն – Երևան, “Զանգակ-1997”. 2003-176 էջ 2. Карандашев В.Н. Психология: Введение в профессию. М.: Смысл, 2000. 3. Бархаев Б.П. Введение в профессию психолога: Курс лекций. - М.: МГЭИ, 1999.	
2.		

[8] Նման է օրացուցային պլանին

Լրացուցիչգրականություն(ԼԳ)		
1.	1. Климов Е.А. Психология профессионального самоопределения. - Ростов-на-Дону, 2000. 2. Практическая психология образования/Под.ред. И.В. Дубровиной. - СПб.:Питер, 2004. 3. Абульханова-Славская К.А. Стратегии жизни. М.: Мысль, 1991. 4. Введение в практическую социальную психологию / под.ред. Ю.М.Жукова, Л.А. Петровской, О. В. Соловьевой. М.: Смысл, 1996. 5. Детский практический психолог/под.ред. О.А.Шаграевой, С.А.Козловой. М.: Академия, 2001 6. Климов Е.А. Психология профессионала. - Москва-Воронеж, 1996. 7. Корнеева Л.Н. Профессиональная психология личности// Психологическое обеспечение профессиональной деятельности. СПб, 1991. 8. Маркова А.К. Психология профессионализма. М., 1996. 9. Перетятько Л.Г. Профессиональное призвание личности (психолого-биографический аспект). Автореф. дисс.канд.психол. наук. М., 1991 10. Пряжников Н.С. Профессиональное и личностное самоопределение. М.: Изд-во ИПП; Воронеж: НПО «Модек», 1996. 11. Психологическое исследование проблемы формирования личности профессионала (под.ред В.А. Бодрова). - М.: Институт психологии АН, 1991. 12. Психологическое сопровождение выбора профессии/под.ред. Л.М. МитиноЙ.- М.:Московскийпсихолого-социальныйинститут, 1998. 13. Роджерс К.Р. Взгляд на психотерапию. Становлениечеловека. М.: Прогресс, 1994. 14. Трунов Д.Г. Индивидуальное психологическое консультирование.- М.: Этерна, 2013. 15. Соколова Е.Е. Тринадцать диалогов о психологии: Хрестоматия с коммент. По курсу « Введение в психологию». - М.: Смысл, 1997. 16. Спиркина Е. А. Подготовка психотерапевтов и психологов-консуль тантов (проблема адаптации западного опыта) //Психологический журнал т.15№6.,1994 17. Технология эффективной профессиональной деятельности / под-.ред. А.А. Деркача. - М.: Красная площадь. - 1996. 18. *Обухова, Л. Ф.* Возрастная психология : учебник для вузов / Л. Ф. Обухова. — Москва : Издательство Юрайт, 2020.	
Համացանցայինտեղեկատվականպաշարներ (ՀՏՊ)/Էլեկտրոնային աղբյուրներ (ԷԱ)		
1.	https://studme.org/170141/psihologiya/vvedenie_v_professiyu_psiholog	

«ՎԱՆԱՁՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳԻՐ

Մասնագիտություն՝ _031301.00.6 Հոգեբանություն__________
/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝ 031301.01.6 _Հոգեբանություն_
/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝ ________բակալավր_____________
/բակալավր, մագիստրատուրա/

Վանաձոր 2023

Հեռակա ուսուցման համակարգ

Դասընթացիթվանիշը, անվանումը	ՄՀ/բ-001 Մասնագիտությաններածություն			
Դասընթացինհատկացվողկրեդիտը	4 կրեդիտ			
Ուսումնառությանտարի / կիսամյակ	1-ին տարի, 1-ին կիսամյակ			
Ժամերիբաշխումը	Լսարանային	16	Դասախոսություն	8
			Սեմինար	
			Լաբորատորաշխատանք	
			Գործնականաշխատանք	8
	Ինքնուրույն	104		
	Ընդամենը	120		
Ստուգմանձևը	քննություն			
Դասընթացինպատակը	Դասընթացի նպատակն է ▪ Փոխանցել ուսանողներին հոգեբանական գործունեության վերաբերյալ առաջնային գիտելիքներ ▪ Նպաստել ուսանողի մասնագիտական ադապտացիային և մասնագիտական ինքնագիտակցության ձևավորմանը			
Դասընթացիվերջնարդյունքները	Դասընթացըձևավորում է կրթականծրագրիհետևյալվերջնարդյունք(ներ)ը. ԳԻՏԵԼԻՔ՝ • հոգեբանիմասնագիտականգործունեությանհիմնականուղղությունների և բնագավառների մասին			

	• աշխատանքային գործունեության տարբեր բնագավառներում հոգեբանական ծառայությունների խնդիրների բովանդակության մասին ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆ՝ • կազմակերպել իր ուսումնական գործունեությունը ինչպես լսարանային պայմաններում,այնպես էլ ինքնուրույն ուսումնական և հետազոտական աշխատանքներում • հարաբերակցել սեփական անհատական հոգեբանական որակները հոգեբանի անձին ներկայացվող պայանջներին • համապատասխան համատեքստում ընկալել և մեկնաբանել նոր տեղեկատվությունը, • որոշգիտականհարցերիվերաբերյալկատարելինքնուրույնեզրահանգումներ ՀՄՏՈՒԹՅՈՒՆ՝ Տիրապետի հոգեբանականգործունեությանէթիկականնորմերին:
Դասընթացիբովանդակությունը	**Թեմա 1՝** Հոգեբանիմասնագիտականգործունեությանընդհանուրբնութագիրը: Հոգեբանությանտեղըժամանակակիցմասնագիտություններիհամակարգում:Հոգեբանիպարտականություններընևիրավունքները:Հոգեբանականգործունեությանբարոյականսկզբունքներընևէթիկականնորմերը: **Թեմա 2՝ .**Հոգեբանի մասնագիտական գործունեության տեսակները: Հոգեախտորոշիչաշխատանք:Հոգեկանխարգելիչաշխատանք:Հոգեբանականխորհրդատվություն:Հոգեբանականշտկումևհոգեթերապիա: **Թեմա 3՝** Հոգեբանի մասնագիտական գործունեության բնագավառները: Հոգեբանականծառայությունըկրթությանբնագավառում: Հոգեբանիաշխատանքըբժշկությանոլորտում:Աշխատանքիհոգեբանություն:Կազմակերպչականհոգեբանություն:Հոգեբանիաշխատանքըիրավաբանությանմեջ:Հոգեբանությունըսոցիալականպաշտպանությանհամակարգում:Հոգեբանությունը զինված ուժերում:

Գնահատմանմեթոդները և չափանիշները	**Գործնական աշխատանքների գնահատման չափանիշները(գումարային 40 միավոր).** • Նյութի գրագետ վերարտադրումը և մեկնաբանումը; • Լիարժեք պատասխաններ դասախոսի և համակուրսեցիների հարցերին; • Ուսումնասիրվող հարցերի վերաբերյալ վերլուծական մոտեցումը, ինքնուրույն հետևությունների և սեփական կարծիքի առկյությունը; • Թեմայի վերաբերյալ լրացուցուցիչ տեղեկատվության հաղորդումը: **Ինքնուրույնաշխատանքներիգնահատմանչափանիշները (20 միավոր).** • Ընտրված գրականության արդիականությունը և բազմազանությունը(3-5 աղբյուր); • Ռեֆերատի կառուցվածքի կամ բանավոր զեկույցում շարադրանքի համակարգայնությունը; • Սեփական կարծիքի առկայությունը և հիմնավորումը: **Կիսամյակյին քննության գնահատման չափանիշները (գումարային 40 միավոր).** • Թեսթայինառաջադրանքներումճիշտպատասխանիընտրությունը
Գրականություն	Պարտադիր- 1. ԱրզումանյանՍ. Հոգեբանություն – Երևան, “Զանգակ-1997”. 2003-176 էջ 2. Карандашев В.Н. Психология: Введение в профессию. М.: Смысл, 2000. 3. Бархаев Б.П. Введение в профессию психолога: Курс лекций. - М.: МГЭИ, 1999. Լրացուցիչ- 1. Климов Е.А. Психология профессионального самоопределения. - Ростов-на-Дону, 2000. 2. Практическая психология образования/Под.ред. И.В. Дубровиной. - СПб.:Питер, 2004.

3. Абульханова-Славская К.А. Стратегии жизни. М.:Мысль, 1991.
4. Введение в практическую социальную психологию / под.ред. Ю.М.Жукова, Л.А. Петровской, О. В. Соловьевой. М.: Смысл, 1996.
5. Детский практический психолог/под.ред. О.А.Шаграевой, С.А.Козловой. М.: Академия, 2001
6. Климов Е.А. Психология профессионала. - Москва-Воронеж, 1996.
7. Корнеева Л.Н. Профессиональная психология личности// Психологическое обеспечение профессиональной деятельности. СПб, 1991.
8. Маркова А.К. Психология профессионализма. М., 1996.
9. Перетятько Л.Г. Профессиональное призвание личности (психолого-биографический аспект). Автореф. дисс.канд.психол. наук. М., 1991
10. Пряжников Н.С. Профессиональное и личностное самоопределение. М.: Изд-во ИПП; Воронеж: НПО «Модек», 1996.
11. Психологическое исследование проблемы формирования личности профессионала (под.ред В.А. Бодрова). - М.: Институт психологии АН, 1991.
12. Психологическое сопровождение выбора профессии/под.ред. Л.М. МитинойЙ.-М.:Московскийпсихолого-социальныйинститут, 1998.
13. Роджерс К.Р. Взгляд на психотерапию. Становлениечеловека. М.: Прогресс, 1994.
14. Слободчиков В.И., Исаев Е.И. Психология человека. - М., 1995.
15. Соколова Е.Е. Тринадцать диалогов о психологии: Хрестоматия с коммент. По курсу « Введение в психологию». - М.: Смысл, 1997.
16. Спиркина Е. А. Подготовка психотерапевтов и психологов-консуль тантов (проблема адаптации западного опыта) //Психологический журнал т.15№6.,1994
17. Технология эффективной профессиональной деятельности / под-.ред. А.А. Деркача. - М.: Красная площадь. - 1996.